

SAMLAREN

TIDSKRIFT
FÖR
SVENSK LITTERATURHISTORISK
FORSKNING



NY FÖLJD. ÅRGÅNG 16

1935

UPPSALA 1935

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET

UPPSALA 1935

ALMQVIST & WIKSELS BOKTRYCKERI-A.-B.

35452

sommaren 1666, där »sannolikt» även tatarer medföljde. Sandwall, som refererar en upplysning av Karlfeldt om ett tatariskt besök i Stockholm augusti 1667, anför ytterligare exempel på dylika exotiska uppvaktningar i den svenska huvudstaden. Han påpekar sålunda besöket av en tatarisk ambassad om 12 personer i februari 1669. Följande år, 1670, erhöles tvenne tatariska sändebud, »alte, schmutzige Leute», heter det, den 23 mars audiens under någon förevändning och stannade inemot 3 månader, varefter man lyckades bli fri från dem.¹ Som Sandwall vidare påpekar, är det ovisst var Lucidor vistats de nyssnämnda åren 1666 och 1667.² I juli 1669 befann sig Lucidor dock i Stockholm och förblev där till sin död 1674.

De nyssnämnda tvenne tatariska sändebuden året 1670 gjorde tydligen ett slätt intryck. Till den svenske konungen överlämnade de blott en sabel och en dålig häst, »nicht viel Schatzes werth». Ståttligare var en hittills tydligen ej observerad tatarisk ambassad, som året därpå, 1671, gjorde sitt intåg i Stockholm. Om denna ambassad finnes en notis i Stockholms stads civilprotokoll 1671, där det under den 17 april heter:

»Hoffqvartermestaren Oluf Michelsson begierade, att någre *loyementen* måtte förordnas uppå Norremallm till qvarter för een *major* som är ankommen med dhe ankomne tartare gesanterne. Huilket ährende straxt *recommenderades* cämneren uppå Norremallm Hindrich Anderson Sparijn».³

Gunnar Bolin.

Ett bidrag till Samuel Columbus' biografi.

I sin avhandling om *Samuel Columbus* har Ragnar Ekholm framhållit, att skalden en tid varit præceptor i Mårten Persson Blixencrons familj.⁴ Blixencron avled 1667 ²⁸/₄ i Stockholm och begravdes därstädes samma år d. ⁵/₉ i Jakobs kyrka.⁵ Ekholm anser det osäkert huruvida Columbus bibehållit sin plats i familjen efter husfaderns död och påpekar, att den nyvordne huvudmannen, Gustaf Blixencron, var 18 år och sålunda icke längre behövde någon præceptor.⁶ Emellertid funnos ytterligare ett par tre söner i familjen, vilkas uppfostran påkallade uppmärksamhet, nämligen sönerna Carl, född februari 1656,

¹ Ibid., s. 34.

² Jfr även G. BOLIN, *Nya bidrag till Lucidors biografi*, s. 270 o. passim, *Samlaren* 1934.

³ Stockholms stads civilprotokoll 1671, fol. 129 r., Stockholms stadsarkiv.

⁴ RAGNAR EKHOLM, *Samuel Columbus. Bidrag till kännedomen om hans levnad och författarskap*, akad. avh., Uppsala 1924, s. 20 ff.

⁵ Se GUSTAF ELGENSTIERN, *Den introducerade svenska adelns ättartavlor*, I (ätten Blixencron), Stockholm 1925.

⁶ EKHOLM, a. a., ss. 21—22.

student i Uppsala 1663 ⁵/₁₁, Peter Gabriel, född 1662 ¹/₁₁, och Magnus, född 1664.¹

I alla händelser kvarblev Columbus minst 2 år efter sin husbondes begravning som informator i familjen. Detta framgår otvetydigt av en notis i Stockholms stads konsistorii protokoll för 1669, där det vid en session den 27 oktober heter:

»Begiärte Samuel Allman få wijas med Anna Bijfeldt sedan om morgon Simonis och Judæ dagh wore för den andra gången lyst, efter som dhee skolle föllia på skuta till Östregöthland, som will i desse dagar bort. Han wijste cautionsskrift för alt effertaal under fru Margaretha Blixencronas hand. Men emedan ingen kiände i consistorio hennes hand, ty sändes klockaren Jacob till henne att fråga om hon kiändes wid samma skrift? Och kom strax igen, berättandes, att frun waar intet sielf hemma, uthan att Samuel Columbus hennes barns præceptor hade sagdt sigh efter hennes fruus begiäran stält samme skrift och hon sielf skrifwit sedan under henne. — *Rs.*: honom Allman tillleetz wijas efter den lysningh som skulle dagen efter skee».²

Notisen kan ha sitt biografiska intresse och har i alla händelser ett visst värde, då det personhistoriskt viktigaste materialet för 1600-talet, mantalslängderna, vad Stockholm beträffar tyvärr är fullständigt spolierat med undantag av några torftiga rester.

Gunnar Bolin.

Ett tal av Geijer.

När budet om Karl Johans bortgång nått Uppsala, kallades studentkåren att måndagen d. 11 mars kl. 4 e. m. avlägga ed till den nye konungen. Agnes Geijer skrev härom till sin fästman: »Om måndag skola studenterna upp på Carolinasalen och svära tro och huldhetsed. Pappa som Rektor skall hålla tal till dem — den som finge vara med om det ändå!» (I solnedgången I s. 231). När ceremonien väl var överstånden kunde Correspondenten berätta att rektor »öppnade akten med några kraftfulla och rörande ord». Men något mera om detta rektorstal har man hittills icke haft sig bekant. Ett brev av d. 17 mars 1844 från Nils August Fröman (den blivande justitieombudsmanen) till Henrik Wilhelm Bredberg (sedermera statsrådet och presidenten) lämnar oss emellertid en livlig skildring av den stämningsfulla högtidligheten och återger även rektors ord på ett sätt som låter dem klinga äkta geijerskt. Fröman skriver bl. a.:

¹ Den nyss citerade avhandlingens författare är ingalunda att klandra för detta förbiseende, då han här tydligen endast haft att bygga på ANREPS *Attartavlor*, medan G. ELGENSTIERNAS del av den reviderade upplagan av samma verk utkom först 1925 (se not 5 föreg. sida).

² Stockholms stads konsistorii protokoll 1671, ss. 429—430, Stockholms stadsarkiv.